

diferent de la de Mèrida. El Comunicant ha descobert el text de la *Passio Communis*, escrit a Saragossa entre 592 i 602, en el qual es parla ben distintament de les dues santes, la qual cosa demostra l'existència d'aquesta dualitat al final del segle vi. Creu que l'hagiografia no permetrà d'arribar més enllà: cal, en tot cas, esperar alguna troballa arqueològica. El testimoni negatiu de Prudenci, que, en el seu *Peristephanon*, al final del segle iv, no esmenta la santa barcelonina, és atribuït, d'una banda, a un desig de posar la ciutat de Saragossa, amb els seus divuit màrtirs, per damunt de totes les altres ciutats, i de l'altra, a la impossibilitat mètrica d'incloure el nom *Eulàlia* en els versos trocaics en què és escrit el poema. Mn. Fàbrega diu que, bé que no hagi estat demostrada amb arguments positius l'existència de santa Eulàlia de Barcelona, ha estat reforçada l'opinió del P. García Villada amb dades més antigues i més sòlides. Sembla, però, que els temples dedicats a l'avocació de santa Eulàlia als voltants de Barcelona són dedicats a la santa de Mèrida.

Intervenien el Sr. M. COLL I ALENTORN (l'existència a Elna d'un culte a santa Eulàlia de Mèrida fa difícil de creure en una altra santa més pròxima), el COMUNICANT (les relíquies de la Santa de Mèrida eren a Elna des del segle v, mentre que el culte de la Santa barcelonina devia haver estat solament local fins a la invenció el 877; Santa Eulàlia del Camp, així com les de Provençana i de Vilapiscina semblen també dedicades a la de Mèrida, la qual cosa pot explicar-se pel fet que al voltant de Barcelona es troben esglésies dedicades a gairebé tots els sants del Passionari mossàrab) i el Sr. F. DURAN I CAÑAMERAS. — R. GUBERN I DOMÈNECH, Secretari.

30 gener 1954: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOSEP ROCA I PONS parla sobre el tema *Valor auxiliar i copulatiu del verb «estar» en català antic*.¹ Comença amb una breu introducció sobre alguns conceptes fonamentals, com la veu, l'aspecte, el participi i el verb *estar*. Des del primer punt de vista afirma la conveniència de distingir un valor mitjà i un altre d'estatiu junt als tradicionals actiu i passiu. Fa la distinció, seguidament, entre aspecte en sentit estricte i mode d'acció, i divideix el primer en tres modalitats fonamentals, segons el caràcter imperatiu, aorístic o de perfet en què és expressada la idea verbal. Quant al participi, separa el que anomena perfectiu, que expressa l'estat com a resultat d'un procés anterior, i l'imperfectiu, en el qual no es dona la dita circumstància. Pel que fa al verb *estar* en general, assenyala els precedents llatins dels usos que es proposa d'estudiar en el català antic. A continuació parla de la unió del verb *estar* amb el participi, l'adjectiu, els complements preposicionals, l'adverbi i el gerundi. Estableix una comparació amb l'ús auxiliar o copulatiu d'altres verbs afins i, també, amb les altres llengües romàniques. En la conclusió del seu estudi assenyala que l'ús del verb *estar* amb els valors indicats és menys freqüent, en general, que en la llengua moderna, especialment amb el gerundi. Amb el participi rarament s'arriba a l'expressió de l'interès actual de l'acció acabada, per a la qual s'usa *ésser*, i, d'una manera semblant al que s'esdevé en la unió amb l'adjectiu, allò que s'indica és una situació generalment transitòria del subjecte. Acaba la seva comunicació amb unes breus consideracions sobre els valors indicats en la llengua actual.

Intervenien el PRESIDENT (suggereix la conveniència d'estendre l'estudi a d'altres autors, com Rois de Corella o els escriptors de la decadència) i el SECRETARI (remarca l'interès del treball). — A. M. BADIA I MARGARIT, Secretari.

4 febrer 1954: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. F. DURAN I CAÑAMERAS exposa la seva comunicació sobre *La poliòrctica*

1. Aquesta comunicació ha estat publicada a la "Revue des Langues Romanes", LXXII (1955), 5-23.

a la Corona de Catalunya-Aragó durant el segle XIV. Després d'indicar el paral·lisme que sempre ha existit en l'evolució de les armes ofensives i de les defensives, enumera les fortificacions que hom pot datar, dins els territoris de la Corona catalano-aragonesa, al llarg del segle XIV: castell de Montgrí (1294), castell de Bellver, a Mallorca (1309-14), castellet de Perpinyà (1319), granja de Milmanda, pertanyent al monestir de Poblet (1320), muralles d'Avinyó, construïdes pels papes, la disposició de les quals havia d'influir damunt les edificacions militars dels països de la Corona de Catalunya-Aragó (1348-64), fortificació de Montblanc, Poblet, Santes Creus, castell de Palafoxs, Hostalric, etc., en ocasió de les guerres entre Pere el Cruel de Castella i Pere el Cerimoniós de Catalunya-Aragó (1359-69), confirmació de Tossa com a castell per l'abat de Ripoll (1362), guerra dels feudals promoguda pel desig dels cavallers d'emancipar-se de llur domini, i les seves conseqüències per a les fortificacions (1370), reedificació del castell de Tossa per l'abat Ramon Descatllar de Ripoll (1387), construcció de la porta de Serrans, a la ciutat de València (1391-95). Entre les obres de fortificació que hom duu a cap durant la catorzena centúria, el Comunicant analitza detalladament les muralles (de pedra picada, d'obra o de tàpia, alguna vegada d'obra amb filades de pedra picada als cantons; d'alçada variable; moltes d'elles amb una rampa de 45 graus al peu — esmenta les de Montblanc i de Poblet —, fossats (secs o plens d'aigua amb rampa a la part interior i contrarampa a l'exterior; el fossat exigeix l'existència d'un pont davant les portes, que són llevadissos o penjats); castells (recorda els de Bellver, de planta rodona, Montgrí, de planta quadrada, Viladecans, Alella, etc.), torres (amb plantes variades: quadrada, rodona, sisavada — angles de Poblet —, vuitavada — Serrans, porta reial de Poblet —, etc.), pedrers, lladroneres o garfis (de fusta o de pells; més tard d'obra), merlets (quadrats, rodons, punxeguts, escalonats), portes (hom hi constata les principals modificacions poliorcètiques del segle XIV, com són els rastres — Palafoxs, Montblanc, porta reial de Poblet, Serrans — i les torres laterals obertes per darrera — Palafoxs, Peratallada, Serrans, porta reial de Poblet).

Intervenien el general LL. FARAUDO DE SAINT-GERMAIN (aclareix alguns dels termes de defensa militar emprats pel Comunicant), el Sr. F. SOLDEVILA (observa l'interès de l'estudi dels castells lligat amb la política de la monarquia catalana enfront dels senyors feudals, i es refereix a la fundació de Figueres per Jaume I, per oposar-la als comtes d'Empúries) i el PRESIDENT (recorda algunes publicacions alemanyes recents amb reproduccions gràfiques d'armes d'atac i de defensa medievals, i els estudis del Prof. W. Giese sobre aquestes armes en els dominis lingüístics català, castellà, portuguès i provençal). — R. GUBERN I DOMÈNECH, Secretari.

19 febrer 1954: Història. — Presideix el Sr. FERRAN SOLDEVILA.

El Sr. MANUEL BASSA I ARMENGOL exposa la seva comunicació sobre *El segon fill de Peronella d'Aragó*. Comença dient que Carles Nicolau de Berckel, primer rei d'armes provincial de Carles II, en un document datat a Brusselles el 16 de setembre de 1699, diu que l'infant Pere, segon fill de Peronella, tercer de Ramon Berenguer IV (aquest havia tingut, abans de casar-se, un fill natural), lluità a la Croada amb tanta valentia, que Lluís VII de França el distingí amb elevats càrrecs al seu retorn. A conseqüència del divorci del rei, Pere deixà França i es casà amb Aleyde de Rode, filla única i hereva d'Hug, senyor i baró de Rode. El Sr. Bassa considera dubtós que Pere hagués anat a Terra Santa amb Lluís VII. Creu que, si hi anà, degué ésser després, quan alguns nobles catalans se l'endugueren de Catalunya, enutjats per la virada política que tingué lloc a la mort de Ramon Berenguer IV. La intenció inicial de l'infant degué ésser de retornar, en complir vint anys, a prendre possessió del llegat del seu pare. No ho féu, probablement, perquè el seu gest d'emigrar fou d'una marcada significació política i també perquè els béns adquirits als Països Baixos eren molt superiors als que li tocaven pel testament del seu pare. L'infant Sanç, son germà petit,